פרשת כי תצא
להדפסה – לשולחן שבת

סוגרים שבוע

מתוך הפרשה

תקציר הפרשה: אשת יפת-תואר * בן סורר ומורה * מצוות בין אדם לחבירו (השבת אבידה, טעינה, ריבית, לשון הרע ועוד) * מצוות איסור והיתר (כלי גבר על אישה, כלאיים, נדרים ועוד) * הלכות צבא ומלחמה.

האם יש למצוות טעם הגיוני?

פרשת השבוע, כי-תצא, כוללת בתוכה 74 מצוות, יותר מכל פרשה אחרת בתורה. השפע הזה מזמין אותנו לעסוק בשאלת יסוד: האם לכל המצוות האלו יש טעם שאנחנו יכולים להבין? האם מותר בכלל לחפש אחר טעמים למצוות? האם זה כדאי?

מצד אחד, ניתן לומר שיש בזה עניין רב. קיום מצוות ללא הבנת הסיבה והמשמעות שלהן עלול להיעשות בצורה טכנית ויבשה, בבחינת "מצוות אנשים מלומדה".

מצד שני, יש כאן גם סיכון. נתינת טעם למצוות עלולה להפוך אותן ל'אנושיות' בעיני בני אדם, ולהוריד אותן ממדרגתן העליונה, השמיימית. קיים גם חשש שדווקא נתינת הטעם תוביל לזלזול במצוות מסוימות. עלול אדם לומר "אם זה הטעם של המצווה, הרי שעבורי הוא אינו רלוונטי, ולי אין צורך במצווה הזו".

התורה באמת נמנעה מלציין טעמים למצוות, והגמרא במסכת סנהדרין (כא,ב) אומרת ששני המקרים בהם התורה בכל זאת נתנה טעם, גרמו למכשול לשלמה המלך שאמר – "אם זה הטעם הרי שאצלי זה לא שייך", ובסופו של דבר זה גרם לו להיכשל.

לאור זאת נציע הסבר נוסף למילה 'טעם' שייתן מענה לחששות הללו. ניתן לראות את 'טעם המצווה' לא בתור **הסיבה** לקיום המצווה אלא כהוספת **טעם לביצוע שלה**. לשם המחשה: אכילת לחם היא צורך בסיסי של האדם ואבן יסוד בתזונה בריאה. אך אכילת לחם בפני עצמו עלולה להיות תפלה ומשעממת. הפתרון לכך הוא להוסיף ללחם 'טעם' באמצעות ממרח כלשהו - גבינה, חומוס או שוקולד למריחה. מטרת האכילה המרכזית עדיין תישאר הלחם, וערכו התזונתי אינו קשור לטעם הנלווה שאנו מצמידים אליו, אך הטעם הטעים משמש גירוי ויוצר מוטיבציה לאכילה.

באופן הזה ניתן גם להסביר את מקומם של טעמי המצוות. מערכת המצוות נועדה לקשר ולחבר בין האדם לאלוקיו ולהעניק משמעות עמוקה לחייו. העיסוק שלנו בטעמי המצוות והשפעתם על חיינו לא אמורים להיות **הגורם** שלנו לקיום המצוות (שנימנע מאוכל לא כשר כי הוא אולי מזיק לבריאות הגוף או הנפש וכדו'), אלא כאמצעי עזר להוסיף לנו **טעם ועריבות בקיום של המצוות**. המניע המרכזי לקיומה יהיה תמיד "אשר קדשנו במצוותיו ויצוונו" – כך ציווה אותנו בורא עולם וכך אנו מקדשים את חיינו.

מספרים ש...

הטוב והרע שמגיעים משמים

אישה אחת נסגרה בראש בניין גבוה, וכל מה שהיה עמה היה קופסה ובה טבעות שהורישה לה אמה לפני שנפטרה. האישה צעקה בכל כוחה, אך אף אחד מההולכים על האדמה לא שמע אותה ממרום גובהה.

הסתכלה האישה על קופסת התכשיטים שלה ונתמלאה בעצב. היא ידעה כי תיאלץ לוותר עליהם כדי למשוך את תשומת לבם של העוברים והשבים, אחרת תישאר תקועה לנצח.

הלך אדם אחד לתומו ברחוב. לפתע פגעה טבעת בראשו. הוא הסתכל עליה וראה שהיא נוצצת ויפה. בלי לחשוב פעמיים הכניס אותה לכיסו. כעבור שניות ספורות פגעה בו עוד טבעת. גם היא הייתה נראית יקרה והוא הכניס גם אותה לכיסו. כך טבעת אחר טבעת נפלה על ראשו והוא התלהב והכניס את כל הטבעות לכיסו.

בתסכול רב על כך שאיבדה את טבעותיה לשווא השליכה האישה את קופסת הפח אל הרחוב, והיא פגעה בראשו של האיש. או אז נשא עיניו למעלה וצעק בזעם: "מי זרק את זה???!".

פותחים שולחן
שאלות לדיון משפחתי

הוצאת שם רע – "וְשָׂם לָהּ עֲלִילֹת דְּבָרִים וְהוֹצִא עָלֶיהָ שֵׁם רָע" (כב,יד) - איך תגיבו אם מישהו יבוא אליכם פתאום ויתחיל לספר משהו רע על מישהו שאתם מכירים? ומה אם המספר הוא אדם מבוגר ומכובד?

האם כאשר מתהלכות שמועות שליליות על מישהו ייתכן שהכול שקר ועלילה או ש"אין עשן בלי אש" ובטח יש שם משהו לא כשר?

מה השלב בו ראוי שהעיתונות תפרסם את שמו ותמונתו של נאשם – מרגע שהוא נעצר? שמוגש כתב אישום? שבית המשפט פוסק שהוא אשם?

האם יש דרך לתקן הוצאת שם רע על מישהו?

ערך: הרב יוני לביא.
Yonilavi10@gmail.com